

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/197236,Aktorzy-scen-i-filmow-polskich-w-katalogach-Biura-Lustracyjnego-IPN.html>
02.05.2024, 19:38

Aktorzy scen i filmów polskich w katalogach Biura Lustracyjnego IPN

Data publikacji 05.02.2024

W uzupełnionym katalogu osób inwigilowanych przez organy represji PRL znalazły się wpisy dotyczące aktorów teatralnych, filmowych i radiowych, artystów estrady. Zapraszamy Państwa do zapoznania się z ich krótkimi biogramami.

Jarema Stępowski właśc. Jarema-Junosza Stępowski (1925- 2001) - aktor teatralny i filmowy, artysta estradowy.

Jarema Stępowski, fot.
AI PN

Popularność zdobył jako wykonawca piosenek śpiewanych w gwarze warszawskiej („Taksówkarz warszawski”, „Statek do Młocin”, „Tango andrusowskie”). Wcielił się w kultową rolę poszukiwacza suchego chleba dla konia w serialu „Wojna domowa”. Występował w telewizyjnym Kabarecie Starszych Panów oraz w Teatrze Polskiego Radia.

Od początku lat 60-tych Jarema Stępowski, był regularnie odnotowywany w kartotekach MSW ze względu na swoje częste wizyty w ambasadach krajów kapitalistycznych. Monitorował je pion obserwacyjny SB.

Po występie Jaremy Stępowskiego w Białymstoku w marcu 1965 r. do SB trafiło doniesienie tajnego współpracownika:

Stępowski przywiózł sobie ze Stanów Zjednoczonych Ameryki „pistolet systemu colt” i posiada do niego naboje, a na pytanie o pozwolenie na broń „bardzo mętnie tłumaczył, w jaki sposób to zezwolenie uzyskał. Należy przypuszczać, że zezwolenia on jednak nie posiada”. Doniesienie zostało potraktowane poważnie, okazało się jednak, że aktor posiada zezwolenie na „rewolwer sportowy” od 17 kwietnia 1963 roku.

Kolejne doniesienia agenturalne stały się powodem objęcia Jaremy Stępowskiego kontrolą operacyjną w latach 1973–1974 przez Wydział III KSMO w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego krypt. „Wiśniowiecki”. **Podjeżenia SB wzbudziły informacje o kontaktach z duchownymi „wrogo ustosunkowanymi do obecnej rzeczywistości”, a nawet z samym prymasem Polski kardynałem Stefanem Wyszyńskim.** Aktor w 1973 r. rzeczywiście wziął udział w śniadaniu opłatkowym u prymasa, podczas którego wystąpił z monologiem na podstawie opowiadań Stefana „Wiecha” Wiecheckiego. Został za to ostro skrytykowany przez działacza PZPR z warszawskiej Woli. Jak sam wspominał:

W jakiś czas potem naskoczył na mnie niespodziewanie sekretarz wolskiej organizacji partyjnej, gdzie jako «Chłopak z Woli» często śpiewałem w fabrykach: *Po coście tam chodzili? Bo mnie zaprosił ksiązę Kościoła. U was, na zaproszenie robotników Waryńskiego, też występowałem za darmo.*

Do inwigilacji Jaremy Stępowskiego SB wykorzystywała agenturę i perlustrację jego korespondencji. Sprawę zakończono 6 listopada 1974 roku. Uznano, że nie prowadzi on „wrogiej działalności”, nie dyskutuje w swoim środowisku o sytuacji Kościoła w PRL i nie wypowiada się „wrogo” o „obecnej rzeczywistości”.

Jarema Stępowski zmarł 11 stycznia 2001 roku. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim.

[Jarema Stępowski w katalogach Biura Lustracyjnego](#)

Ewa Dałkowska (ur.1947 roku) - aktorka teatralna, radiowa i filmowa.

Ewa Dałkowska, fot.
AIPN

Absolwentka polonistyki na Uniwersytecie Warszawskim Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Początkowo występowała w Teatrze Śląskim w Katowicach, następnie przez wiele lat była związana z Teatrem Powszechnym w Warszawie, zaś od 2008 roku jest aktorką Nowego Teatru w Warszawie.

W swoim dorobku ma szereg znaczących ról w repertuarze klasycznym i współczesnym, zagrała m.in.: tytułową rolę w "Antygonie" Sofoklesa, "Balladynie" Słowackiego, czy "Wujaszku Wani" Czechowa. Występowała również w kabarecie „Pod Egidą” Jana Pietrzaka, oraz na wrocławskich przeglądach Piosenki Aktorskiej. Jest wykładowcą Akademii Dobrych Obyczajów, a od 2016 r. wchodzi w skład Kapituły Orderu Odrodzenia Polski.

Aktorka znalazła się na celowniku SB w 1981 roku tuż po rozpoczęciu współpracy z kabaretem „Pod Egidą”. W raportach Sprawy Obiektowej „Tercet” odnotowano między innymi, że podczas występu kabaretowego w hotelu „Forum” w Warszawie Ewa Dałkowska cyt. „wykonywała piosenki o treści antypaństwowej”, nawiązujące do wydarzeń z lat 1956, 1968, 1970 oraz 1980 roku. Utwory te w swojej treści były ośmieszające i krytyczne wobec działań władz PRL oraz funkcjonariuszy MO.

Kolejne doniesienia na temat opozycyjnej działalności aktorki pojawiły się po wprowadzeniu stanu wojennego. W wyniku doniesień agenturalnych i działań operacyjnych ustalono, że Ewa Dałkowska „pozostawała w kontakcie” z osobami zaangażowanymi czynnie w opozycyjną działalność podziemną, co spowodowało, że w marcu 1983 r. SB objęło ją odrębnym „zabezpieczeniem”. Kilka miesięcy później Wydział IV Departamentu III MSW zarejestrował Ewę Dałkowską jako figurantkę Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Teatr II”. Ustalono wówczas, że aktorka „brała udział w organizowanych nielegalnie na terenie Warszawy przedstawieniach tzw. Teatru Podziemnego, które miały wydźwięk antypaństwowy”. Rozpracowanie zakończono wiosną 1985 roku.

Ewa Dałkowska w 1982 roku współorganizowała Teatr Domowy - jedyną tego typu placówkę w Polsce. W prywatnych mieszkaniach wystawiano zdjęte przez cenzurę z afisza Teatru Powszechnego sztuki m.in.: „Wszystkie spektakle zarezerwowane”, a także

„Largo Desolato” Vaclava Havla, „Degrengoladę” Pavla Kohuta; występował również Kabaret Jana Pietrzaka. Do 1989 roku wystawiono około 300 spektakli. W 2015 roku aktorka została odznaczona Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski za "wybitne zasługi w pracy artystycznej i twórczej".

[Ewa Dałkowska w katalogach Biura Lustracyjnego](#)